

МОВОЗНАВСТВО. ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 811.161.2

Валентина ЗУБЧЕНКО

ЛІНГВОУКРАЇНІКА 1920-Х – ПОЧАТКУ 1930-Х РР. В ПОЛЬЩІ

У статті подано стислий огляд мовознавчої діяльності в наукових центрах Польщі та провідних напрямів досліджень українських мовознавців, зокрема палеографічно-мовознавчі описи давніх писемних пам'яток, проблеми української фонетики та діалектології.

Ключові слова: українське мовознавство, наукові центри, еміграція, мовознавчі дослідження.

Українське мовознавство 20-х–початку 30-х рр. ХХ ст., його напрями, проблематика та доробки науковців – важлива складова історії української лінгвістики. Цілісне вивчення історії українського мовознавства зазначеного періоду потребує врахування українського мовознавчого процесу на еміграції. Нині актуальним є дослідження питань українського мовознавства зазначеного періоду. Оскільки українське мовознавство 20-х початку 30-х рр. ХХ ст. в Польщі ще не було об'єктом окремого дослідження, визначаємо його предметом нашої статті, метою якої є спроба висвітлення мовознавчої діяльності в наукових центрах Польщі та узагальнення основних напрямів досліджень українських мовознавців.

Діяльності української еміграції міжвоєнного періоду в Польщі присвятив дослідження А. Портнов [13].

Польські органи влади перешкоджали емігрантам із підросійської України селитися в Галичині та на інших українських теренах, а змушували жити, як правило, на польських територіях, зокрема у Варшаві. Польща не стала центром культурного та політичного життя українських емігрантів через низку причин: 1) негативна реакція у середовищі еміграції на діяльність Директорії; 2) входження Східної Галичини до складу Польщі; 3) міграція С. Петлюри, що спричинила нову хвилю еміграції.

Необхідними умовами для розвитку україніки в Польщі були організація вищої освіти, підготовка кваліфікаційних кадрів та можливість академічної праці для науковців. Основним осередком для наукової та педагогічної праці українських емігрантів-науковців став Студіум православного богослов'я при Варшавському університеті. В 1927–1928 навчальному році в Студіумі почалося викладання української та білоруської мов. Заняття української мови провадив викладач-українець П. Зайцев. І. Огієнко викладав у Студіумі історію старослов'янської мови і, за висновками О. Купчинського, саме за часів викладання у Студіумі він міг присвятити „найбільше уваги дослідженням і публікації пам'яток писемности” [6].

Найповнішим втіленням інституційної організації наукового життя в Польщі української еміграції міжвоєнного періоду став Український науковий інститут (УНІ), створений 1930 р. Причиною створення Українського наукового інституту було прагнення польської влади перенести на територію Польщі з сусідньої Чехо-Словаччини українські наукові осередки. На чолі УНІ стали Р. Смаль-Стоцький, Б. Лепкий, О. Лотоцький, В. Біднов і Д. Дорошенко, які переїхали до Варшави.

За словами А. Портнова, ідея створення УНІ полягала у протидії радянському принципіві „П'ємонту” і підтримці гасел „прометеїзму”, а також у поглибленні співпраці українських і польських вчених, зокрема, на рівні інституційних взаємин між УНІ та Інститутом дослідження національних справ (упродовж 1921–1926 рр. з цим закладом співпрацювали Р. Смаль-Стоцький, І. Огієнко, М. Кордуба, О. Лотоцький). Інститут дослідження національних справ окрім збору та аналізу статистичної інформації про національні меншини, провадив етнологічні дослідження Полісся [13, с. 162].

Діяльність Українського наукового інституту зосереджувалася навколо досліджень національно-визвольної боротьби, історії української державності, історії українсько-російських взаємин та витоків культурної орієнтації України.

Польські та українські мовознавці в 20–30-х рр. ХХ ст. виявляли великий інтерес до функціонування української мови в польському середовищі, впливу її на польську мову, особливо в художній літературі, до українських писемних пам'яток, що

засвідчують факти польської історії і взаємодію української та польської мов у минулому.

У творенні польського українознавства брали участь і українські вчені, які переїхали до Польщі і продовжували свою діяльність.

У Варшаві опубліковані книги І. Огієнка: „Нариси з історії української мови: Система українського правопису” (1927), „Пам’ятки старослов’янської мови X–XI віків” (1929), „Українська літературна мова XVI ст. і Український Крехівський апостол” (1930). Наприклад, „Пам’ятки старослов’янської мови X–XI віків” [8] складаються з трьох частин. У першій подано перелік найдавніших пам’яток старослов’янської мови. Автор зазначав, що кожна пам’ятка X–XI ст. має свої мовні відмінності. Мовні особливості старослов’янських пам’яток розглянуто за місцем їхнього походження: „Старослов’янська мова південнослов’янської рецензії” (болгарської, сербської, словінської), „Старослов’янська мова західнослов’янської рецензії” (вірогідної думки про переважання в пам’ятках певної західнослов’янської мови немає), „Старослов’янська мова східнослов’янської рецензії” (на думку автора, містить на старослов’янському тлі переважно давньоукраїнські риси). Далі подано аналіз мови окремих східнослов’янських пам’яток, характеристика яких супроводжується детальним оглядом літератури.

Другу частину книжки становлять знімки пам’яток цього періоду, а третю – додатки: методологічно-бібліографічний огляд хрестоматій старослов’янської мови, нарис церковнослов’янської лексикографії, опис зніmkів із старослов’янських пам’яток X–XI ст. та старослов’янський словник.

„Українська літературна мова XVI ст. і Крехівський Апостол 1560 рр.” [10; 11] складається з двох томів. У першій частині першого тому подано історію перекладів Святого письма українською мовою і постанови нової української літературної мови, докладно схарактеризовано процес нормалізації церковнослов’янської та староукраїнської літературних мов. Друга частина присвячена палеографічному аналізу Крехівського Апостола 1560-х рр. та його можливі джерела. В третій частині розглядається мова пам’ятки: характеристика правопису, фонетика, морфологія, синтаксис та запозичення. Другий том праці становить

Словник української літературної мови XVI ст., складений відповідно до тексту Крехівського Апостола.

Пізніше виходять друком праці І Огієнка: „Пересопницька Євангелія 1556–1561 р.” (1930), „Лисевська Тріодь 1734 року: З історії української мови в XVIII віці” (1932), „Вербська Євангелія 1560 року” (1933), в яких він здійснив комплексний палеографічний та мовознавчий опис пам’яток. У 1932 р. опубліковано „Програм опису кириличних стародруків”, у якій сформульовано засади аналізу історичного походження кирилиці, фонетично-правописних особливостей української мови, історії наголосів і діакритичних знаків у мові пам’яток XIV–XVII ст. [9].

Праці Варшавського періоду в доробку вченого, за висновком Я. Ісаєвича, заслуговують на „дуже позитивну, хоч і зважену оцінку фахівців – без властивої деяким сучасним українським авторам ідеалізації, але й без відчутного в окремих пізніших російських і західних публікаціях применшення заслуг вченого” [5, с. 27].

Впливовим був популярний місячник „Рідна мова”, який видавав І. Огієнко у Варшаві з 1933 по 1939 рр. У місячнику поширювалися погляди київської „етнографічної школи” двадцятих років, розгромленої в тридцятих роках: друкувалися статті, огляди мови різних видань, відповіді на листи читачів, діалоги, мовні жарти.

Польські мовознавці також публікували розробки з української проблематики, наприклад, 1928 р. в Ленінграді (Санкт-Петербурзі) видано „Сборник статей в честь академика Алексея Ивановича Соболевского” з нагоди його 70-річчя. З учених, які представляли в той час Польщу, питань української мови торкаються: Т. Лер-Сплавінський “*Kilka uwag o wspólności językowej praruskiej*” [20], І. Огієнко „Український наголос в XVI віці” [12], Я. Чекановський “*Próba zastosowania metody ilościowej dla określenia stanowiska małoruszczyzny wśród języków słowiańskich*” [15], Я. Янів „*Ze stosunków językowych małorusko-rumuńskich*” [19].

Питання праруської мовної спільності розглядав Т. Лер-Сплавінський у праці “*Kilka uwag o wspólności językowej praruskiej*” [20]. Він досліджував побутування в науковому обігові двох протилежних думок: С. Смаль-Стоцького, який вважав, що українська мова ближча до південнослов’янських, а не

східнослов'янських та М. Трубецького. Автор статті зауважив, що С. Смаль-Стоцький припускається тієї ж помилки, що і в попередній праці „Грамматика”, оскільки не всі особливості мовної будови є визначальними для оцінки взаємостосунку між мовами. Т. Лер-Сплавінський зазначав, що в староруський період було два наріччя: територіально невелике північне і значно поширене південне. Явище зміни /g/ в /h/, що прийшло у верхньолужицьку, чеську, словацьку, українську, білоруську мови, він відносить до XI–XII ст., а деякі фонетичні явища (зникнення /i/ на початку слів *igrati*, *imēt*) в українській та білоруській мовах – до праслов'янської доби. Інші риси східнослов'янських діалектів виявляються для них спільними (повноголосся). Т. Лер-Сплавінський поділяв погляди М. Трубецького.

Оскільки в цей період І. Огієнко працював у Варшаві, його зараховують до польських мовознавців. У статті „Український наголос в XVI віці” він досліджував українську акцентологію в XVI ст. Автор зробив висновок, що в XVI ст. українська мова мала вже свій наголос, помітно відмінний від наголосу російської мови, і, зважаючи на консервативність вимови, припустив, що українська мова мала відмінний наголос вже в глибокій давнині. І. Огієнко вважав, що український наголос має багато спільних рис із наголошуванням у південнослов'янських мовах, зокрема в сербській [12].

У статті „Próba zastosowania metody ilościowej dla określenia stanowiska małopruszczyzny wśród języków słowiańskich” Я. Чекановський спробував застосувати кількісний метод для визначення місця української мови серед слов'янських мов. Автор не поділяв теорію С. Смаль-Стоцького та Ф. Гартнера, представлену в їхній праці „Грамматика...” (1913), в якій автори не пов'язували українську мову з російською ні в історичному минулому, ні в сучасності. Я. Чекановський зауважив, що дослідники не врахували статистичних даних [15].

Статтю „Ze stosunków językowych małoprusko-rumuńskich” Я. Янів присвятив українсько-румунським мовним відношенням. Розвідка починається зауваженням, що говори порубіжних територій мов, які контактують, зберігають більше архаїзмів, ніж в центральних частинах. Автор зауважив, що в лексичному складі гуцульських говорів є багато специфічних рис, а деякі фонетичні

явища дуже близькі до румунських. Найвищий ступінь порівняння прикметників у румунській мові утворюється саме так, як і в гуцульській говірці української мови (рум. *mai – magis mai byłŝyi, mai lipŝyi*) [19].

Основними науковими зацікавленнями Я. Яніва були польсько-українські мовні зв'язки, давня українська лексикографія та українська діалектологія. Діалектологічні дослідження Я. Янів почав у 1922–23-му рр. із спостережень над відомою йому з дитинства говіркою околиць Калуша. Результатом цих досліджень стала монографія, присвячена українським говіркам “*Gwara małoruska Moszkowiec I Siwki Naddniestrzańskiej z uwzględnieniem wsi okolicznych*” [16]. Детальний опис фонетики та флексій, разом з текстами та словником може і нині слугувати прикладом наукового дослідження.

Наступна його праця стосується давального, орудного і місцевого відмінків множини в українських говірках “*Z deklinacji małoruskiej (Celownik, narzednik I miejscownik liczby mnogiej)*” [18]. У праці показано фактичний стан та виявлено в історичному й сучасному аспектах можливі польські впливи у західноукраїнських говорах на давальний відмінок множини (-ом) іменників, основа яких закінчується на твердий і м'який приголосний (хлопом, кон'ом)

У 1924 р. учений зацікавився покутськими та гуцульськими говірками, здійснив діалектологічну екскурсію у п'ятнадцять сіл, результатом якої стала праця, опублікована в книжці на пошану Розвадовського “*Z fonetyki gwar huculskich*” [19]. Діалектологічні дослідження Гуцульщини продовжив Я. Янів 1934 р. завдяки дотації, одержаній від Товариства прихильників Гуцульщини. У дослідженні гуцульських та покутських говірок, з метою окреслення певних фонетичних, морфологічних (частково лексичних) ареалів, також брали участь В. Курашкевич, К. Дейна, П. Зволінський, довгий час у польових дослідженнях брав участь С. Грабець, співробітник Я. Яніва.

Головною метою вченого було, очевидно, дослідити походження гуцулів, про що він повідомив в одній зі своїх праць. Результати досліджень Я. Яніва – це опис фонетики гуцульських говірок, фонетичних, морфологічних і лексичних румунських елементів у гуцульських говірках [19].

Спостереження над польськими елементами як у румунських говірках на Буковині, так і в гуцульських говірках породила припущення про давні безпосередні польсько-румунські зв'язки в цьому регіоні і про можливе первісне заселення Гуцульщини якимось польським племенем, а дослідження романських елементів у гуцульських говірках дозволило зробити висновок про нерумунське походження предків нинішніх гуцулів [17].

Першим, хто почав систематично вивчати гуцульські говірки на науковому рівні, був Б. Кобилянський. За порадою В. Ягича Б. Кобилянський обрав гуцульські говірки темою докторської дисертації. Результатом дослідження стала праця „Гуцульський говір і його відношення до говору Покуття”, виконана під керівництвом М. Трубецького в рамках семінару слов'янської філології Віденського університету, де навчався Б. Кобилянський у 1922–1926 рр. Докторська «*Der huzulische Dialekt und sein Verhalthis zum Pokutischem*» була завершена 1925 р., а в 1926 р. Б. Кобилянський опублікував дослідження в „Українському діалектологічному збірнику” [2].

Діалектологічні погляди Б. Кобилянського формувалися значною мірою під впливом поглядів В. Ганцова, якому автор присвятив свою працю. Оскільки це було перше серйозне дослідження молодого ученого Б. Кобилянського, відгуки про нього були різні. В. Дем'янчук вважав тему роботи заширокою, що привело до неповного і невичерпного опису гуцульського говору на різних рівнях, однак схвальну оцінку одержав розділ „Про лексикальну скарбницю гуцульського говору” [1].

У 1925 р. під керівництвом професора К. Нітша в Ягеллонському університеті були організовані Слов'янські Студії (*Studium Słowianskie*), до складу яких увійшли, окрім колишніх кафедр слов'янської філології і кафедри польської мови, нові кафедри: кафедра південнослов'янської філології, кафедра російської літератури та кафедра руських мов, яку очолив професор І. Зілинський - фонетист і дослідник західноукраїнських говірок.

І. Зілинський опублікував працю „*Samogłoski nosowe w gwarze wsi Krasna, w powiecie Krośnieńskim*” [22] про носові голосні села Красна, в якій дослідив польські впливи. Джерельною базою дослідження, окрім живої мови регіону, стали кодекси XIII–XVI

ст., що засвідчили старовинність (первинність) досліджуваного явища.

І. Зілинський виступав проти гіпотез Т. Лера-Сплавінського та Я. Яніва, за якими основою лемківської, бойківської та гуцульської говірок була польська мова, й у праці „Współczesny stan ukraińskiej dialektologii” [24] обґрунтував потребу глибшого дослідження лемківських говірок як перехідної ланки між східнослов'янськими та західнослов'янськими мовами.

„Opis fonetyczny języka ukraińskiego” та „Карта українських говорів”, незавершені „Нарис української діалектології”, „Мовний атлас Галичини” І.Зілинського є вагомим внеском в українське мовознавство.

Праця „Opis fonetyczny języka ukraińskiego” [21] вийшла польською мовою і складалася з двох частин. У першій автор подав загальний опис і класифікацію фонем, а також окремо розглянув кожну з них. У другому розділі за аналогією проаналізував сполучення звуків. Кожне явище проілюстроване конкретними прикладами з літератури та живої мови.

В основу описової фонетики І. Зілинський взяв власну літературну вимову, врахувавши спостереження зі своїх багаторічних досліджень, оскільки провадив їх з 1911 р. Лише після обговорення на Філологічному відділі Польської академії наук та доопрацювання книга вийшла друком. У наукових колах праця Зілинського мала позитивні відгуки, а детальний аналіз та зауваження подав І. Панькевич у листі до І. Зілинського [7].

Фонетиці української мови І. Зілинський присвятив статтю „З фонетичних студій. У справі лябіялізації та веляризації в українській і в декотрих інших слов'янських мовах”, висвітливши питання лабіовеляризації приголосних перед голосними заднього ряду та переходу давнього *au* в *ou* [3].

У розвідці „Ukraińskie spółgłoski wargowe w porównaniu z polskimi i rosyjskimi” [23] він довів, що українській мові властива відмінна вимова губних приголосних, незважаючи на спільну артикуляційну базу.

У дослідженні з української діалектології „Карта українських говорів” [4] І. Зілинський, врахувавши погляди В. Ганцова та О. Курило, подав класифікацію українських говорів, які об'єднав у дві групи: північноукраїнську та південноукраїнську й цілий ряд

підгруп, детально визначивши межі кожної з них. Пояснення до праці автор подав, окрім української, ще польською та французькою мовами.

Суттєвий якісний злам у царині україністики, зокрема українського мовознавства, відбувся в 1930 р. завдяки професорові Т. Леру-Сплавінському. Польський славіст присвятив свої праці „малоруській фонетиці”, „співвідношенню споріднень руських мов”, себто значною мірою українській мові. Він зумів у краківських Слов'янських Студіях, де почав працювати 1929 р., притягнути до цієї проблематики своїх учнів, організувати колектив славістів-дослідників східнослов'янських мов [14].

Отже, в творенні польського українознавства брали участь українські мовознавці, які переїхали до Польщі і там продовжували свою діяльність, зокрема І. Огієнко та І. Зілинський, та польські лінгвісти Я. Янів, Т. Лер-Сплавінський. У 20–30-х рр. ХХ ст. у Польщі І. Зілинський, Я. Янів, Б. Кобилянський досліджували проблеми української діалектології, зокрема західноукраїнські говірки, а І. Зілинський, Т. Лер-Сплавінський – української фонетики. Палеографічно-мовознавчі описи давніх писемних пам'яток здійснив І. Огієнко.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дем'янчук В. До характеристики гуцульського говору / Василь Дем'янчук // Записки історично-філологічного відділу ВУАН. – 1928. – Кн. 19. – С. 328–349.
2. Закревська Я. Броніслав Кобилянський – дослідник гуцульських говірок / Ярослава Закревська // Гуцульські говірки. Лінгвістичні та етнологічні дослідження. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000 – С. 13–17.
3. Зілинський І. З фонетичних студій. У справі лябїялізації та веларизації в українській і в декотрих інших слов'янських мовах / Іван Зілинський // *Lud Słowiański*. – 1929-1930. – Т. 1. – S. 169–212.
4. Зілинський І. Карта українських говорів з поясненнями / Іван Зілинський // Праці Українського наукового інституту. – 1933. – Т. XIV. – Кн. 3. – 20 с.
5. Ісаєвич Я. Д. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми / Ярослав Дмитрович Ісаєвич. – Львів, 2002. – С. 27.

6. Купчинський О. Іван Огієнко – дослідник і видавець пам'яток писемності / Олег Купчинський // Питання історії, української і слов'янської мов та культури [зб. доповід. і повідомл.]. – Львів, 1997. – С. 115.

7. Лист № 65 від 3. І. 1933 // М. Мушинка Листування Івана Зілинського з Іваном Панькевичем (1913-1951). – Нью-Йорк–Пряшів, 2008. – С. 108–111.

8. Огієнко І. Пам'ятки старослов'янської мови Х–ХІ віків / Іван Огієнко – Варшава, 1929. – 493 с.

9. Огієнко І. Програм опису кириличних стародруків / Іван Огієнко // Книголюб. – 1932. – Кн. I–II. – С. 11–31.

10. Огієнко І. Українська літературна мова ХVІ-го ст. і Крехівський Апостол 1560-х рр. / Іван Огієнко. – Варшава: Друкарня Синодальна, 1930. – Т. 1. – Кн. VII. – 520 с.

11. Огієнко І. Українська літературна мова ХVІ-го ст. і Крехівський Апостол 1560-х рр. Словник української літературної мови ХVІ-го віку з Крехівського Апостола / Іван Огієнко. – Варшава : Друкарня Синодальна, 1930. – Т. 2. – Кн. VIII. – 192с.

12. Огієнко І. Український наголос в ХVІ віці / Іван Огієнко // Сб. статей в честь акад. А. И. Соболевского. – 1928. – С. 444–451.

13. Портнов А. Наука у вигнанні: Наукова і освітня діяльність української еміграції в міжвоєнній Польщі (1919-1939) / Андрій Портнов. – Х. : ХІФТ, 2008. – 256 с.

14. Томанек-Зінкевич Б. Краківська україністика у минулому й сьогодні / Божена Томанек-Зінкевич // Українська філологія: школи, постаті, проблеми : [зб. наук. праць]. – Львів „Світ”, 1999. – Ч. 2. – С. 659–663.

15. Czekanowski J. Próba zastosowania metody ilościowej dla określenia stanowiska małoruszczyzny wśród języków słowiańskich / Jan Czekanowski // Сб. статей в честь акад. А. И. Соболевского. – 1928. – С. 367–370.

16. Janów J. Gwara małoruska Moszkowiec I Siwki Naddniestrzańskiej z uwzględnieniem wsi okolicznych / Jan Janów. - Lwow, Nakładem Towarzystwa Naukowego, 1926. – 232 s.

17. Janów J. Uwagi o gwarach huculski śladach ich stosunków z polszczyzną oraz o pierwotnej ludności Ziemi Czerwieńskiej / Jan Janów // Sprawozdania Towarzystwa Naukowego we Lwowie. – 1928. – Vol. VIII. – Z. 2. – R. 8. – S. 51–59.

18. Janów J. Z deklinacji maloruskiej (Celownik, narzednik I miejscownik liczby mnogiej) / Jan Janów // Prace Filologiczne. – 1926. – T. X. – S. 337–356.

19. Janów J. Z fonetyki gwar huculskich / Jan Janów // Symbolae grammaticae in honorem J. Rozwadowski. – 1928. - Vol. 2. – S. 259–290.

20. Lehr-Splawiński T. Kilka uwag o wspólności językowej praruskiej / T. Lehr-Splawiński // Сб. статей в честь акад. А. И. Соболевского. – 1928. – С. 371–377.

21. Ziłyński J. Opis fonetyczny języka ukraińskiego / Jan Zilyński. – Kraków: Polska Akademja, 1932. – 168 s.

22. Ziłyński J. Samogłoski nosowe w gwarze wsi Krasna, w powiecie Krośnieńskim / Jan Zilyński // Prace filologiczne. – 1927. – T. XII. – S. 375–394.

23. Ziłyński J. Ukraińskie spółgłoski wargowe w porównaniu z polskimi i rosyjskimi / Jan Zilyński // Prace filologiczne. – 1931. – T. XV. – S. 497–508.

24. Ziłyński J. Współczesny stan ukraińskiej dialektologii / Jan Zilyński // Lud Słowiański. – 1930. – T. 1. A. – S. 296–306.

В. ЗУБЧЕНКО

ЛИНГВОУКРАИНИКА 1920-Х – НАЧАЛА 1930-Х ГГ. В ПОЛЬШЕ

В статье представлен краткий обзор языковедческой деятельности в научных центрах Польши и основные направления исследований украинских языковедов, в частности палеографические и языковедческие описания древних письменных достопримечательностей, проблемы украинской фонетики и диалектологии.

Ключевые слова: украинское языковедение, научные центры, эмиграция, языковедческие исследования.

V. ZUBCHENKO

THE LINGUISTIC UKRAINIKA 1920'S AND EARLY 1930'S IN POLAND

The article provides a brief review of linguistic research centers in Poland and the main directions of research of Ukrainian linguists: the paleographic and

linguistic descriptions of ancient written records, Ukrainian phonetics and dialectology problems.

Key words: Ukrainian linguistics, science centers, immigration, linguistic research.

УДК 811.112.2'38

Поліна ДУК

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ МЕТОДАМИ КОРЕЛЯЦІЙНОГО АНАЛІЗУ

У статті розглянуто можливості вивчення лінгвістичних об'єктів за допомогою методів кореляційного аналізу на прикладі сучасних німецьких гумористичних віршів. Методи математичної статистики, зокрема, кореляційного аналізу дозволяють здійснити типологію лінгвістичних об'єктів з поліструктурним набором характеристик (як якісних, так і кількісних) за сукупністю всіх ознак.

Ключові слова: кореляційний аналіз, типологія лінгвістичних об'єктів, гумористичні вірші, текст, тип тексту, підтип тексту.

Класифікація одиниць мови за однією з їх ознак має велике поширення в лінгвістичних дослідженнях і не становить особливої складності. Так, у лінгвістиці тексту та лінгвостилістиці класифікація текстів традиційно здійснюється на підставі однієї з текстових ознак. Як приклад можна навести групу малих комічних форм: існують класифікації анекдотів за тематикою, за базовими концептами [9]; епіграми класифікують за тональністю [7], гумористичні вірші також можуть бути класифіковані за їхніми тональними характеристиками, за способом реалізації пуанта, за композиційною структурою [3] і т. п.

У той самий час усі лінгвістичні об'єкти мають набір різнорідних ознак (як якісних, так і кількісних). Традиційні для філології методи найчастіше не дозволяють зробити типологію великого масиву лінгвістичних об'єктів за сукупністю численних ознак. На нашу думку, така типологія можлива лише за застосування методів математичної статистики з використанням комп'ютерних технологій. Особливості лінгвістичної практики вимагають розробки методів кількісного опису лінгвістичних явищ,